

Donetz ve Luhansk Halk Cumhuriyeti Seçimlerinin Gelecek Vaadi

Prof.Dr. Sema Kalaycıoğlu

Donetz ve Luhansk Halk Cumhuriyeti (PRDL veya DLHC), Doğu Ukrayna'da kerameti kendinden menkul bir siyasi oluşum. Ama niyet açık. Ukrayna'dan ayrılmak istiyorlar. Böyle bir şansları var mı? Biraz daha yakından bakmak gerek.

Dünya 1. Dünya Savaşının Bitişini Anarken

Donetz ve Luhansk'da seçimler vardı. Ukrayna ve Batı dünyasının gayri meşru ilan ettiği ayrılıkçı iki aday, oyların %61 ve %68 ini alarak, seçim zaferi kazandı. Ama Denis Pushilin ve Leonid Pasechnik'in DLHC nin kaderinde ne rol oynayacağı henüz belli değil. Onlar 2014 yılından beri Ukrayna'ya karşı savaşan ve neredeyse 10.000 insanın ölümü ile sonuçlanan bir başka bölgesel mücadelenin iki simgesi. Öyle anlaşılıyor ki, 2015 de Batı'nın da desteği ile başlatılan Minsk süreçleri, pek işe yaramamış ve Ukrayna nüfusunun %15 ini oluşturan Donetz ve Luhansk halkları, kendilerine verilen özerklik sözlerinin tutulmadığı gerekçesi ile artık palamarı tamamen çözmek istiyor.

Ukrayna başkanı Petro Poroshenko'nun bu konuyu Merkel ve Macron ile Paris'teki anma töreninde konuştuğu bilinen bir gerçek. Hem de Putin'in bulunduğu bir ortamda. Evet Merkel ve Macron uyumlu bir ses ile seçimlerin ayrılıkçılar lehine ortaya çıkacak sonuçlarının, Ukrayna'nın toprak bütünlüğu için bir tehdid olacağını ifade ettiler. Ama bu, sonucu değiştirecek kadar güçlü bir ses değildi. Muhtemel gelişmeleri engelleyecek bir güvence hiç olmayacak. Hele Rusya'nın, Ukrayna'nın bölgeye uyguladığı abluka ile ilgili ithamlarına karşı, ne Merkel, ne de Macron'un hamasi çıkışlardan öte yapacakları bir şey pek yok.

Ne Yer, Ne İçer bu Halk?

Üstelik Pushilin(Donetz) ve Pasechnik(Luhansk) da Doğu Ukrayna halklarının ölüm kalım savaşı vermekte olduklarını tekrarlayarak seçimlerin meşru bir irade ifadesi olduğuna dikkat çekerken, aslında önce bölgenin yaşam koşullarına bakmak iyi olur. Tabii bir de ithamları doğrulayacak(veya yalanlayacak) tek kaynak olan OSCE'e danışmak gerekir.

Donetz ve Luhanks bölgesinde toplam 6.5 milyon insan yaşamakta. Bu iki yer, yani bilindik adı ile Donbas, Ukrayna'nın toplam GSYİH hasılasının %16 sını yaratıyor. Çatışmalar başlamazdan önce Donbas, Ukrayna sınai üretiminin %25 ini temin ediyordu. Ancak bu yüzde şimdilerde hem insan, hem de sermaye kaybı nedeni ile bir hayli düşmüş durumda. Temel uğraşı alanlarının metalurji, kömür ve ulaştırma araçları üretimi olması, emeğe ve bilgiye dayanan üretimin anatomisini görmek açısından önemli.

Gerçek ve Gerçek Olmayan Farkı Pek Kalmamış

Aslında bölge ücretleri Ukrayna'nın geri kalan bölgeleri ile uyumlu. Bu açıdan bir sömürüden söz etmek sanırım mümkün değil. İhracattaki payı da ortalama %16 civarında olan Donbas'ın ve özellikle Donetz'in dış ekonomik ilişkilerinin büyük ölçüde Rusya ile olması, belki coğrafi bir uygunluğun, belki de tarihi ilişkilerin bir sonucu. Ama bu, bölgeyi, Ukrayna'nın AB ilişkilerinden farklı kılan bir gerçek.

Ama bu gerçek önce Ukrayna'dan kopmayı, sonra da, Kırım gibi Rusya ile birleşmeyi meşru hale koyar mı? Bölgenin kaderi ile ilgili bir şey söylemeden önce, bazı başka göstergelere ve tercihlere bakmak gerektiği apaçık ortada. Ama OSCE'nin son raporları bence gidişatı göstermesi açısından önemli.

Bu Halk Nasıl Yaşar sorusunun Cevabı OSCE de mi?

Biraz öyle. OSCE en son raporlarında Ağustos ayından bu yana, bölgedeki patlamaların arttığını ve özellikle 29 Ekim'e kadar geçen zaman aralığında 18.000 ateşkes ihlalinin vuku bulduğunu bildirmiş. Çatışmaların etkisinin daha geniş bir alana yayıldığı da raporlardan elde edilebilecek bir çıkarım.

Raporlarda, özellikle hükümet güçleri dışı güçlerin faaliyetlerinin arttığı geniş alanda, geri çekilme hattı(withdrawal line) ihlallerinin de sorun yarattığına ve çatışmaları kaçınılmaz hale getirdiğine dikkat çekiliyor.

Durum raporu, onarılan ve çalışır hale getirilen Güney Donbas su borularının, çatışmalarla yeniden hasar gördüğünü ve temiz su temininde zorluk çekildiğini de duyuruyor. Ama bu arada, çatışmalar dolayısı ile yerlerinden yurtlarından olan insanların, Zaporizhzhia şehri yardım merkezinden hak ettikleri tazminatları alamadıklarının tesbit edildiğini ve durumun Kherson, Lviv, Kharkiv, Chernivtsi and Kyiv gibi yerleşim yerlerinde de durumun hiç iç açıcı olmadığı bildiriliyor.

Bir Başka İnsanlık Dram'ında Duymadıklarımız, Duyacaklarımızın Teminatı mı?

Açıkçası, Donbas bir insanlık dramı yaşamaya devam ediyor. 11 Kasım seçim sonuçlarının, bölge halkına bir geçim değil, bir ayrılma vaadi taşıdığını düşünmek için her gösterge mevcut. Yanlız, Donbas halkının kendi başına kalma ve yaşayabilme şansı var mı? Hayır. İlerleyen zaman Donbas'ı Ukrayna-Rusya sınırı ötesine taşıma istidadında. Bu ise Batı'nın gözücu ile uzaktan bakacağı ve göstermelik yaptırımları seferber edeceği bir başka gelişme olabilir.